

Kestävä kehitys Euroopan unionissa

Vuoden 2011 seurantaraportti EU:n kestävä kehityksen strategiasta

Tiivistelmä

Tiivistelmä

Kestävä kehitys on Euroopan unionin kattava perustavoite, jolla pyritään parantamaan nykyisten ja tulevien sukupolvien elämänlaatua ja hyvinvointia liittämällä toisiinsa talouden kehitys, ympäristönsuojelu ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus.

Vuoden 2006 EU:n kestävän kehityksen strategiassa kuvataan, miten EU pystyy paremmin vastaamaan kestävän kehityksen haasteisiin. Yleistavoitteena on kansalaisten elämänlaadun parantaminen kestävässä yhdyskunnissa, joissa luonnonvaroja hallitaan ja käytetään tehokkaasti ja talouden innovointimahdollisuudet hyödynnetään turvaamalla vauraus, ympäristönsuojelu ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus.

EU:n kestävän kehityksen strategiassa pyritään elämänlaadun parantamiseen

Kestävän kehityksen edistymisen mittaaminen kuuluu olennaisesti EU:n kestävän kehityksen strategiaan. Eurostatin tehtävänä on laatia joka toinen vuosi seurantaraportti, joka perustuu EU:n kestävän kehityksen indikaattoreihin. Tähän mennessä Eurostat on julkaissut kolme seurantaraporttia, vuosina 2005, 2007 ja 2009. Tässä neljännessä raportissa kartoitetaan strategian tavoitteiden saavuttamista ja tärkeimpiin haasteisiin vastaamista.

Edistystä mittaavien indikaattoreiden käyttö kuuluu olennaisesti tähän strategiaan

EU:n kestävän kehityksen strategiassa määritellään ne tavoitteet, joilla Euroopan unioni johdetaan kestävän kehityksen tielle. Tässä raportissa esitetään näitä tavoitteita silmällä pitäen määrällinen arvio siitä, onko kehitys EU:ssa kestävän kehityksen indikaattoreiden perusteella oikean suuntaista.

Tässä raportissa arvioidaan edistymistä EU:n kestävän kehityksen strategian tavoitteiden saavuttamisessa

Kulkeeko Euroopan unioni kohti kestäväää kehitystä?

Tämän raportin tarkoituksena ei ole arvioida EU:n kestävyyttä kattavasti, sillä kestävyuden tilan merkityksestä ei ole saavutettu poliittista tai tieteellistä yhteisymmärrystä, kuten ei myöskään useiden raportissa esitettyjen indikaattoreiden optimaalisista tasoista. Pikemminkin pyritään arvioimaan edistymistä EU:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Näiden tavoitteiden tarkoituksena on saattaa Euroopan unioni implisiittisesti määritellylle kestävään kehityksen tielle. Raportissa esitetään suhteellinen arvio siitä, kulkeeko EU oikeaan suuntaan kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällöin keskitytään kestävään kehitykseen eikä niinkään kestävyuteen¹.

Arvioitaessa kestävän kehityksen saavuttamisen edistymistä, olisi mielenkiintoista vertailla tämän raportin pääindikaattoreiden analyysyjä vuoden 2009 raportissa esitettyihin tuloksiin². Kaksi tekijää kuitenkin vaikeuttaa vertailua. Kokonaiskuvan saamista haittaavat talous- ja rahoituskriisin aiheuttamat häiriöt vuodesta 2007 alkaen. Tämän luvun seuraavassa jaksossa pyritään kuvaamaan näitä vaikutuksia. Toiseksi näissä kahdessa raportissa käytetyt tiedot, tavoitteet ja arviointimenetelmät

---

¹ On syytä erottaa toisistaan kestävään kehityksen käsite ja kestävyuden käsite. Kestävyys on järjestelmän ominaisuus. Tarkoituksena on säilyttää pysyvästi järjestelmän erityinen tila. Kestävän kehityksen käsite viittaa prosessiin, johon sisältyy muutos. Strategian tarkoituksena on saavuttaa elämänlaadun jatkuva paraneminen, minkä vuoksi siinä keskitytään ihmisen hyvinvoinnin parantamisprosessin säilyttämiseen. Kestävässä kehityksessä ei niinkään pyritä vakaaseen tasapainoon. Kyseessä on dynaaminen käsite, jossa tunnustetaan, että muutokset ovat kiinteä osa yhteiskuntaa.

² [Eurostat, Sustainable development in the European Union: 2009 monitoring report of the EU sustainable development strategy, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg 2009.](#)

poikkeavat toisistaan useissa kohdissa. Näiden erojen lieventämiseksi edellisessä raportissa esitetyt arviot on tarkistettu tässä raportissa käytettyjen tietojen ja menetelmien mukaisiksi. Ne esitetään taulukossa 1 yhdessä vuoden 2009 alkuperäisten arvioiden ja tässä raportissa esitettyjen arvioiden kanssa.

Taulukko 1: Vuoden 2009 pääindikaattoreihin perustuvien ja tämän raportin arvioiden vertailu³

Kestävän kehityksen strategian teema	Pääindikaattori	Vuoden 2009 kertomus	Vuoden 2009 tarkistettu arvio	Nykyinen kertomus
Kansantaloudellinen kehitys	Reaali-BKT henkeä kohti			
Kestävä kulutus ja tuotanto	Luonnonvarojen tuottavuus			
Sosiaalinen osallisuus	Köyhyys- ja syrjäytymisriski			
Väestörakenteen muutokset	Iäkkäiden työntekijöiden työllisyysaste			
Kansanterveys	Elinajanodote ja terveet elinvuodet			
Ilmastonmuutos ja energia	Kasvihuonekaasupäästöt			
	Uusiutuvan energian kulutus			
Kestävä liikenne	Liikenteen energiankulutus suhteessa BKT:een			
Luonnonvarat	Tavallisimpien lintujen runsaus			
	Kalakantojen säilyttäminen			
Globaali kumppanuus	Virallinen kehitysapu			
Hyvä hallinto	[Ei pääindikaattoria]	:	:	:

Vain kahden indikaattorin (elinajanodote kansanterveyden teemassa ja tavallisimmat linnut luonnonvarojen teemassa) arviointitulokset ovat molemmissa raporteissa samat, mutta jos nykyisiä tietoja, tavoitteita ja arviointimenetelmiä olisi käytetty vuonna 2009, seitsemään indikaattoriin perustuvat arviot olisivat olleet samanlaiset molemmissa raporteissa. Kahden jo mainitun indikaattorin lisäksi näihin kuuluvat myös kaksi irtikytkentää kuvaavaa indikaattoria (luonnonvarojen tuottavuus ja liikenteen energiankulutus suhteessa BKT:seen), köyhyys- ja syrjäytymisriski, uusiutuvan energian kulutus ja kalakantojen säilyttäminen.

Todellisia muutoksia on siis tapahtunut neljässä muussa indikaattorissa. Näistä kahdessa tilanne ei ole kehittynyt kovin myönteisesti: reaali-BKT henkeä kohti ja iäkkäiden työntekijöiden työllisyys. Toisaalta tilanne on muuttunut myönteisemmäksi kahdessa indikaattorissa: kasvihuonekaasupäästöt ja virallinen kehitysapu. Kuten seuraavassa jaksossa kuvataan, talous- ja rahoituskriisi on vaikuttanut merkittävästi useisiin muutoksiin.

Edellä kuvattujen olojen vuoksi on vaikeaa arvioida, onko vuoden 2009 raportin jälkeen tapahtunut edistystä. Ottaen kuitenkin huomioon, että lähes puolet pääindikaattoreista osoittaa melko kielteistä muutosta, ei voida päätellä, että Euroopan unioni olisi kestävä kehityksen tiellä.

Globaalin talous- ja rahoituskriisin vaikutukset

Vuoden 2007 lopulla alkaneen globaalien talous- ja rahoituskriisin seurauksena EU joutui lamaan vuonna 2008⁴. Vuoden 2011 puolivälissä, jolloin tätä raporttia oltiin saattamassa päätökseen, EU:n talous kasvoi vain hitaasti. Näillä tapahtumilla on ollut vakavia vaikutuksia, jotka ovat ulottuneet

³ Johdanto-osassa annetaan selitys arviointimenetelmistä ja sääkuvien merkityksestä.

⁴ Tarkempi analyysi kriisistä on saatavilla osoitteesta: [European Commission, Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses, European Economy, No 7, 2009.](#)

---

taloutta laajemmalle alalle. Ne ovat vaikuttaneet moniin tässä raportissa esitettyjen indikaattoreiden kattamiin aiheisiin. Tässä jaksossa esitetään lyhyt tiivistelmä aloilta, joilla kriisin vaikutukset ovat tuntuneet, vuodesta 2007 mahdollisuuksien mukaan aina vuoteen 2010 asti. Joillakin seurauksilla, kuten alhaisilla investointitasoilla, voi olla pitkäaikaisia ja pysyviä kerrannaisvaikutuksia, mikä tosin ei vielä toistaiseksi näy, vaan voidaan osoittaa vasta tulevissa raporteissa.

Pankkialan maksuvalmiusongelmat alkoivat vuonna 2007 ja johtivat luottokriisiin ja varallisuushintojen laskuun. Tämä puolestaan alensi kysyntää kuluttajien keskuudessa (mikä näkyy indikaattorissa kotitalouksien menot), kotitalouksien säästöt lisääntyivät ja liike-elämän ja kotitalouksien investoinnit vähenivät, kansainvälinen kauppa romahti (mikä näkyy kehitysmaista lähtöisin olevan tuonnin indikaattorissa) ja reaali-BKT henkeä kohti laski. Julkisen velan tasot nousivat radikaalisti. Työllisyys aleni, erityisesti nuorten keskuudessa, ja koetteli miehiä enemmän kuin naisia (naisten työllisyys). Suuntaus iäkkäiden työntekijöiden työllisyysasteen kohottamiseen hidastui. Liikatyövoiman kasvattaminen ja työajan muutokset aiheuttivat tuottavuuden laskun. Toisaalta tutkimus- ja kehittämismenot kasvoivat, kun monet maat lisäsivät menojaan tukeakseen talouden elpymistä ja pidemmän aikavälin kasvua. Kysynnän vähennyttä myös teollisuuden tuotanto supistui, mikä näkyy selvästi myrkyllisten aineiden tuotannon indikaattorista.

Työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvulla on ollut yhteiskunnallisia seurauksia. Vaikka köyhyysriski väheni yleisesti, se kasvoi ikäryhmässä 25–49 v. ja jonkin verran myös ikäryhmässä 18–24 v. Köyhyyden intensiteetti kasvoi myös, samoin lisääntyivät itsemurhat, erityisesti miesten ja keski-ikäisten keskuudessa. Nettomaahanmuutto supistui myös, todennäköisesti johtuen vaikeuksista löytää työtä EU:sta. Maailmanlaajuisen köyhyyden torjunnassa kehitysmailla suunnattu rahoitus väheni, mikä johtui yksityisten lahjoittajien rahoitusvirtojen supistumisesta eikä niinkään julkisten lähteiden tai valtioista riippumattomien järjestöjen rahoituksen vähenemisestä.

Energiankysyntä (energian loppukulutus) supistui samaan aikaan BKT:n kanssa. Kulutuksen väheneminen johti EU:n energiariippuvuuden vakiintumiseen, mikä pysäytti kauan jatkuneen suuntauksen riippuvuuden lisääntymiseen. Kasvihuonekaasupäästöt ja ilmapäästöt, jotka olivat jo supistuneet, vähenivät entistä nopeammin.

Tavaraliikenne väheni BKT:n laskua nopeammin (mikä näkyy tavaraliikenteen määrässä suhteessa BKT:een). Matkustajaliikenteen hitaammasta vähenemisestä johtuen energiankulutus supistui vähemmän kuin BKT (liikenteen energiankulutus suhteessa BKT:een). Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenivät, ja liikenteen typpioksidipäästöt ja liikenteen hiukkaspäästöt supistuivat aiempia vuosia nopeammin. Maantiiliikenneonnettomuuksissa kuolleiden henkilöiden määrä väheni, mikä johtui todennäköisesti liikennemäärien supistumisesta.

Kansalaisten suhtautuminen kriisiin ja sen hoitoon näkyy EU:n toimielimiin kohdistuvan kansalaisten luottamuksen vähenemisessä ja kansallisten vaalien äänestysaktiivisuudessa.

Kestävän kehityksen eteneminen Euroopan unionissa

Tässä raportissa esitetään yli 100 indikaattoria, joista pääindikaattoreita on 11. Niillä halutaan antaa yleiskuva siitä, miten EU on edistynyt kestävän kehityksen strategiassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisessa. Arvio vuoden 2000 jälkeisestä kehityksestä perustuu kyseisiin pääindikaattoreihin, ja kuva on melko kirjava.

Taulukko 2: Arvio pääindikaattoreissa tapahtuneista muutoksista (EU-27, vuodesta 2000 alkaen)⁵

Kestävän kehityksen strategian teema	Pääindikaattori	EU-27: arvio muutoksista
Kansantaloudellinen kehitys	Reaali-BKT henkeä kohti	
Kestävä kulutus ja tuotanto	Luonnonvarojen tuottavuus	
Sosiaalinen osallisuus	Köyhyys- tai syrjäytymisriski (*)	
Väestörakenteen muutokset	Iäkkäiden työntekijöiden työllisyysaste	
Kansanterveys	Elinajanodote ja terveet elinvuodet (**)	
Ilmastonmuutos ja energia	Kasvihuonekaasupäästöt	
	Uusiutuvan energian kulutus (***)	
Kestävä liikenne	Liikenteen energiankulutus suhteessa BKT:een	
Luonnonvarat	Tavallisimpien lintujen runsaus (****)	
	Kalakantojen säilyttäminen	
Globaali kumppanuus	Virallinen kehitysapu	
Hyvä hallinto	[Ei pääindikaattoria]	:

(*) vuodesta 2005 alkaen.

(**) vuodesta 2002 alkaen.

(***) vuodesta 2006 alkaen.

(****) perustuu EU:n 19 jäsenvaltion keskiarvoon.

Selvästi myönteiset muutokset

Nykyinen kehitys voidaan katsoa myönteiseksi sosiaalisen osallisuuden pääindikaattorissa. **Köyhyys- tai syrjäytymisriski** koettelee yhä harvempia. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien henkilöiden määrä laski noin kahdella miljoonalla vuosina 2008–2009.

Muutokset voidaan katsoa selvästi myönteisiksi myös kahdessa pääindikaattorissa, jotka koskevat ilmastonmuutosta ja energiaa. Vuosina 2000–2009 EU:n **kasvihuonekaasupäästöt** vähenivät merkittävästi. Näin ollen on hyvin todennäköistä, että EU:n molemmat sitoumukset täytetään, toisin sanoen 15 jäsenvaltion EU:n Kioton sitoumus (joka koskee 8 %:n vähentämistä vuosiin 2008–2012 mennessä) ja 27 jäsenvaltion EU:n tavoite, joka koskee päästöjen vähentämistä 20 %:lla vuoteen 2020 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoihin. Menetelmien muutoksista johtuen toista pääindikaattoria, **uusiutuvan energian kulutus**, koskevat tiedot on saatu vain vuosilta 2006–2008. Jos tämän lyhyen ajanjakson muutostahti onnistutaan säilyttämään, EU todennäköisesti saavuttaa tavoitteen nostaa uusiutuvan energian osuus 20 %:iin energian kokonaisloppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä.

Melko myönteiset muutokset

Melko myönteisiä muutoksia voidaan havaita kansantaloudellisen kehityksen ja kansanterveyden indikaattoreissa sekä kahdessa luonnonvaroja kuvaavassa pääindikaattorissa.

Noin 2 miljoonaa ihmistä pois köyhyys- tai syrjäytymisriskin piiristä vuosina 2008–2009

Vuoden 2020 tavoitteet kahdessa pääindikaattorissa, jotka ovat ilmastonmuutos ja energia, saavutetaan todennäköisesti

Melko myönteisiä muutoksia reaali-BKT:oa henkeä kohti, eliniän

⁵ Arviointimenetelmä kuvataan tarkemmin ja säämerkkien selitykset annetaan johdanto-osassa.

Kansantaloudellisen kehityksen pääindikaattori **reaali-BKT henkeä kohti** kasvoi noin 0,9 % vuosina 2000–2010, vaikka taluskriisi ja sitä vuonna 2009 seurannut lama saivat sen supistumaan lähelle vuoden 2005 tasoa. Vuonna 2010 tapahtui hidasta kasvua EU:ssa kokonaisuutena ja vuoden 2011 puolivälissä, jolloin tätä raporttia oltiin saattamassa päätökseen, EU:n talous osoitti edelleen vain hidasta kasvua.

odotusta ja tavallisimpien lintujen runsautta kuvaavissa indikaattoreissa

Kansanterveydessä EU:n **elinajanodotetta** koskevien tietojen mukaan EU:n väestön elinajan näyttää pidentyneen hieman. Vuonna 2008 syntyneen tytön odotetaan elävän keskimäärin 82,4-vuotiaaksi ja pojan 76,4-vuotiaaksi.

Tavallisimpien lintujen runsautta kuvaavan luonnonvarojen toisen pääindikaattorin mukaan kaikkien tavallisimpien lintujen indeksi on kasvanut hieman, vaikka peltolintujen määrän väheneminen vuosina 2000–2008 oli kielteinen seikka.

Melko kielteiset muutokset

EU:n kestävä kehityksen strategian 11 pääindikaattorista viidessä on tapahtunut melko kielteisiä muutoksia, muun muassa kestävä kulutuksen ja tuotannon, väestörakenteen muutosten, kestävä liikenteen ja globaalien kumppanuuden pääindikaattoreissa sekä toisessa luonnonvarojen pääindikaattorissa.

Lähes puolet pääindikaattoreista osoitti melko kielteistä muutosta

Kestävä kulutuksen ja tuotannon pääindikaattori osoittaa melko kielteistä suuntausta vuosina 2000–2007. Vaikka **luonnonvarojen tuottavuuden** lisääntymisen perusteella EU on tehostanut luonnonvarojensa käyttötapoja, materiaalien kysyntä kasvoi edelleen (samoin kuin siihen liittyvät ympäristöpaineet).

Luonnonvarojen tuottavuus kasvoi, mutta niin kasvoi myös aineellinen kulutus

EU:n väestörakenteen muutoksissa **iäkkäiden työntekijöiden työllisyysasteessa** oltiin vuoteen 2008 saakka saavuttamassa 50 %:n tavoitetta vuonna 2010. Kriisin seurauksena kasvu kuitenkin lähes pysähtyi vuosina 2009 ja 2010, ja kun työllisyysaste oli noin 46 % vuonna 2010, tavoitetta ei saavutettu.

EU ei saavuttanut vuodelle 2010 asetettua iäkkäiden työntekijöiden 50 %:n työllisyyden tavoitetta

Samoin kuin luonnonvarojen tuottavuus **liikenteen energiankulutusyksikköä kohden suhteessa BKT:een** väheni hieman vuosina 2000–2009. Liikenteen energiankulutus on kuitenkin kasvanut vuodesta 2000, tosin talouden kasvua hitaammin, vaikka se kriisin seurauksena väheni merkittävästi vuonna 2009. Liikenteen energiankulutuksen irtikytkentää talouden kehityksestä ei juuri huomaa.

Liikenteen energiakulutuksen irtikytkentää talouksavusta ei juuri huomaa

Kalakantojen säilyttämistä kuvaavan toisen luonnonvarojen pääindikaattorin mukaan kokonaiskalansaaliit turvallisten biologisten rajojen ulkopuolella ylsivät lähes 24 %:iin vuonna 2009. Vaikka tämän voidaan katsoa merkitsevän parannusta vuoden 2000 lähes 37 %:iin verrattuna, kokonaiskalansaaliit ylittivät edelleen kestävä hyödyntämisen tasot.

Koillis-Atlantin kalansaaliit ylittävät edelleen kestävä hyödyntämisen tasot

EU:n kansainvälisissä sitoumuksissa unionin **viralliseen kehitysapuun** kehitysmaiden hyväksi käyttämä bruttokansantulon (BKTL) osuus pysyi lähes muuttumattomana eli noin 0,4 %:na BKTL:sta vuosina 2005–2010. Tämän vuoksi EU ei saavuttanut 0,56 %:n välitavoitettaan vuonna 2010 eikä se ole saavuttamassa tavoitettaan nostaa virallinen kehitysapu 0,7 %:iin BKTL:sta vuoteen 2015 mennessä. On kuitenkin syytä panna merkille, että globaalien kumppanuuden muiden indikaattoreiden aiheista monilla on myönteisempi suuntaus.

EU ei ole saavuttamassa tavoitettaan nostaa julkisen kehitysavun taso 0,7 %:iin BKTL:sta vuoteen

Selvästi kielteiset muutokset

Yhdessäkään pääindikaattorissa ei näy selvästi kielteisiä muutoksia – mikä merkitsee, että Euroopan unioni on hieman edennyt kohti kestäväää kehitystä. Tarkasteltaessa EU:n kestävään kehityksen strategian yksittäisten teemojen lisääindikaattoreita voidaan havaita kuitenkin useita selvästi kielteisiä muutoksia. Kokonaiskuva ei ehkä olekaan niin myönteinen kuin erillisiä pääindikaattoreita tarkastellessa näyttää.

• Ei pääindikaattoria

Hyvän hallinnon teemassa ei ole pääindikaattoria, sillä ainuttakaan indikaattoria ei katsottu riittävän vahvaksi ja poliittisesti merkittäväksi antamaan yleiskuvaa hyvän hallinnon käsitteestä.

Tarkempi yleiskuva tärkeimmistä muutoksista

Pääindikaattorit antavat yleiskuvan EU:n kestävään kehityksen strategian tärkeimmissä haasteissa saavutetusta edistymisestä. Kattavamman ja vivahteikkaamman kuvan saamiseksi indikaattorien osoittamaa edistystä on tarkasteltava teemoittain.

Kansantaloudellinen kehitys

Äskettäinen globaali talous- ja rahoituskriisi on vaikuttanut useisiin kansantaloudellisen kehityksen pitkän aikavälin suuntiin myönteisesti tai kielteisesti. Suunnat ovat heikentyneet lyhyellä aikavälillä erityisesti investoinneissa, työllisyydessä ja työttömyydessä sekä reaali-BKT:ssa henkeä kohti ja työn tuottavuudessa, vaikka kaksi viimeksi mainittua ovat jo alkaneet elpyä. Paranemista on nähtävissä myös T&K-menoissa ja energiaintensiteetissä sekä hetkittäin kotitalouksien säästöissä.

Taulukko 3: Arvio kansantaloudellisen kehityksen teemoissa tapahtuneista muutoksista (EU-27, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
		Talouselkehitys
	Investointi	Alueelliset erot BKT:ssa Kotitalouksien säästöt
		Kilpailukyky, innovaatio ja ekotehokkuus
Reaali-BKT henkeä kohti	Työn tuottavuus	Tutkimus- ja kehittämismenot Energiaintensiteetti
		Työllisyys
	Työllisyys	Naisten työllisyys Alueelliset erot työllisyydessä Työttömyys

Pääindikaattori

EU:n reaali-BKT henkeä kohti kasvoi vuosina 2000–2010 keskimäärin 0,9 % vuodessa, mutta kasvuaste vaihteli eri puolilla EU:ta. Vuosien 2003–2007 talouskasvun aikana kasvuaste nousi 2,7 %:iin. Tosin kasvu oli paljon nopeampaa monissa Itä-Euroopan maissa. Talouskriisin vaikutuksesta BKT henkeä kohti pysähtyi kuitenkin vuonna 2008 ja putosi jyrkästi -4,6 %:iin vuonna 2009. Kriisi koetteli eniten nopean kasvun jäsenvaltioita Itä-Euroopassa. EU:ssa kokonaisuudessaan ja useimmissa jäsenvaltioissa tapahtui hidasta kasvua vuonna

Taluskriisi keskeytti nopean kasvun kauden

Hidasta kasvua vuonna 2010

2010, vaikka kasvu oli kielteistä Irlannissa, Kreikassa, Espanjassa ja Romaniassa.

Talousoikeus

Investoinnin osuus BKT:sta seurasi vuosina 2000–2009 suhdannekiertoa (mikä johtui erityisesti yritysten investoinneista). Se saavutti 21,7 %:n huipun vuonna 2007 mutta putosi vuosina 2008 ja 2009 19,4 %:n tasolle pääasiallisesti yritysten investointien vähennyttä talouskriisin seurauksena.

*Investointi
ilmaistuna BKT:n
osuutena pysyi
kohtuullisen
vakaana*

EU:n BKT:n alueelliset erot vähenivät 35,5 %:sta 32,7 %:iin vuosina 2000–2007. Kun myös työllisyyden alueelliset erot vähenivät, voidaan todeta EU:n alueiden lähenemisen lisääntyneen. Valtioiden sisäiset alueelliset BKT:n erot pysyivät suurina, erityisesti Itä-Euroopan jäsenvaltioissa, joissa nopea siirtyminen markkinatalouteen oli johtanut vaurauden erittäin epätasaiseen jakautumiseen.

*Alueelliset erot
taloudellisessa
toiminnassa
vähenivät*

Kotitalouksien säästöjen osuus käytettävissä olevista tuloista EU:ssa supistui tasaisesti useimpina jakson 2000–2010 vuosina. Osuus kasvoi hieman vuonna 2008 ja huomattavasti vuonna 2009 rahoituskriisin vuoksi. Vuonna 2010 kotitalouksien säästöt supistuivat jälleen lähes vuoden 2004 tasolle. Erot jäsenvaltioissa pysyivät myös suurina.

*Säästöaste kasvoi
talouskriisin
vaikutuksesta*

Innovaatio, kilpailukyky ja ekotehokkuus

Työn tuottavuus vuosina 2000–2010 kasvoi EU:ssa keskimäärin 1,1 % vuodessa. Vaikka se kasvoi jopa 1,7 % tai 1,8 % vuodessa useina vuosina, lähinnä Itä-Euroopan jäsenvaltioiden ansiosta, se alkoi laskea vuonna 2008 ja laski 1,2 % vuonna 2009. Vuonna 2010 työn tuottavuus kasvoi 1,6 %.

*Työn tuottavuus
hidastui kriisin
vuoksi*

Useimpina jakson 2000–2009 vuosina T&K-menojen osuus BKT:sta pysyi melko vakaana koko EU:ssa 1,8–1,9 %:ssa. Vuosina 2008 ja 2009 T&K-menot kasvoivat hieman.

*T&K-menot jäivät
tavoitteesta
Energiankulutus
irtikytkeytyi
absoluuttisesti
talouskasvusta*

EU:n energiaintensiteetti väheni tasaisesti vuosina 2000–2009, joinakin vuosina jopa 2,5 %, minkä vuoksi energian kokonaiskulutus irtikytkeytyi absoluuttisesti BKT:n kasvusta.

Työllisyys

Työllisyys kasvoi EU:ssa 66,6 %:sta vuonna 2000 70,4 %:iin vuonna 2008, mutta putosi jälleen 68,6 %:iin vuoteen 2010 mennessä. Tästä kärsivät erityisesti miehet, nuoret ja henkilöt, joilla on alhainen koulutustaso.

*Talouskriisi esti
75 %:n
työllisyyden
tavoitteen
saavuttamisen*

Naisten työllisyys kasvoi vakaasti vuosina 2000–2010 57,3 %:sta 62,1 %:iin, joten sukupuolten väliset erot kapenivat. Jäsenvaltioiden välillä oli edelleen merkittäviä eroja.

*Sukupuolten
välinen ero
työllisyydessä ja
työttömyydessä on
katoamassa*

Alueelliset erot työllisyysasteessa supistuivat 13,0 %:sta vuonna 2000 11,8 %:iin vuonna 2009. Naisten aseman asteittainen vakiintuminen alueellisissa talouksissa paransi tilannetta.

Työttömyys kasvoi EU:ssa keskimäärin vuosina 2000–2010. Vaikka se väheni vuosien 2003–2007 alhaiselle tasolle talouden elpymisen vuoksi, se kasvoi huomasti vuonna 2009 talouskriisin vuoksi ja vakiintui vuonna 2010 vuoden 2000 tasoja korkeammaksi.

*Talouskriisi esti
työttömyyden
torjunnan*

Kestävä kulutus ja tuotanto

Kulutus- ja tuotantomuodoissa vuodesta 2000 tapahtuneet muutokset ovat olleet osittain hyvin kielteisiä, mutta hyvin myönteisiäkin suuntia on ollut näkyvissä. Materiaalien käyttö, sähkön kulutus ja vaarallisten jätteiden tuottaminen vähenevät edelleen (absoluuttisina lukuina ja henkeä kohti mitattuna). Toisaalta energian loppukulutus ja EU:ssa tuotetun muun kuin mineraalijätteen määrä on

vähentynyt ja kierrätetyn ja kompostoidun jätteen osuus kasvanut. Lisäksi merkittävien ilmansaasteiden päästöt ovat vähentyneet, ja edistystä on tapahtunut yritysten sosiaalisen vastuun ekologisessa ulottuvuudessa ja ympäristöystävällisiin viljelykäytäntöihin siirtymisessä.

Taulukko 4: Arvio kestävässä kulutuksessa ja tuotannossa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
	Luonnonvarojen käyttö ja jätteet	
		 Luonnonvarojen kokonaiskulutus Vaaralliset jätteet (*) Kierrätetyt ja kompostoidut yhdyskuntajätteet Ilmapäästöt
	 Muu kuin mineraalijäte (*)	
	Kulutusmuodot	
 Luonnonvarojen tuottavuus	 Kotitalouksien sähkönkulutus	: Kotitalouksien henkilömäärä : Kotitalouksien menot Energian loppukulutus Yksityisautot
	Tuotantomuodot	
	 Ympäristöasioiden hallintajärjestelmät (**)	 Ekomerkit : Maatalouden ympäristösitoumuksiin kuuluva maa-ala Luonnonmukainen viljely (***) Karjatiheysindeksi (**)

(*) vuodesta 2004 alkaen.

(**) vuodesta 2003 alkaen.

(***) vuodesta 2005 alkaen.

Pääindikaattori

Luonnonvarojen tuottavuus (mitattuna BKT:n ja luonnonvarojen kokonaiskulutuksen välisenä suhteena) kehittyi melko kielteisesti vuosina 2000–2007. Vaikka luonnonvarojen tuottavuus kasvoi vuosina 2000–2007, mikä osoitti EU:n tehokkuuden lisääntyneen luonnonvarojen käyttötavoissa (BKT kasvoi nopeammin kuin luonnonvarojen kokonaiskulutus), materiaalien kysyntä (ja siihen liittyvät ympäristöpaineet) kasvoivat edelleen. Luonnonvarojen käytön irtikykentä talouskasvusta oli näin ollen vain suhteellista.

Luonnonvarojen käytön vain suhteellinen irtikykentä talouskasvusta

Luonnonvarojen käyttö ja jätteet

Luonnonvarojen kokonaiskulutus kasvoi hieman absoluuttisina lukuina ja henkeä kohti mitattuna vuosina 2000–2007. Tämä johtui kotimaisen oton ja mineraalien kasvavasta kysynnästä johtuvan tuonnin lisääntymisestä.

Materiaalien kulutus jatkaa kasvuaan

Jätteiden tuottamisessa on näkyvissä myönteisiä ja kielteisiä suuntia. Muun kuin mineraalijätteen tuottaminen supistui vuosina 2004–2008, ja kotitalousjätteiden käsittely kääntyi merkittävästi kohti kierrätystä ja kompostointia vuosina 2000–2009. Toisaalta vaarallisten jätteiden tuottaminen lisääntyi suuresti vuosina 2004–2008.

Jätteiden käsittely paranee, mutta vaarallisten jätteiden määrä kasvaa

Ihmisen aiheuttamat rikkioksidien, typpioksidien, muiden haihtuvien orgaanisten yhdisteiden kuin metaanin ja ammoniakkin päästöt vähenivät huomattavasti vuosina 2000–2008.

Ilmapäästöt vähenivät

Kulutus

EU:n kotitalouksien menot kasvoivat tasaisesti vuosina 2000–2007, mutta vähenivät hieman vuosina 2008 ja 2009 talouskriisin johdosta. Samanaikaisesti kotitalouksien henkilömäärä laski ja osoitti jatkuvaa suuntausta kohti kotitalouksien määrän kasvua ja niiden henkilömäärän laskua.

Enemmän mutta pienempiä kotitalouksia, joiden menot kasvavat

Kotitalouksien sähkönkulutus kasvoi olennaisesti vuosina 2000–2009, mutta energian loppukulutus supistui hieman lähinnä talouskriisin johdosta.

Energian loppukulutus

Yksityisautojen määrä 1 000 henkeä kohti kasvoi edelleen vuosina 2000–2009, tosin hitaammin kuin vuosina 1990–2000.

supistui vuonna 2009

Autojen määrä maanteillä kasvaa

Tuotanto

Eurooppalaiset yritykset liittävät enenevässä määrin sosiaaliset ja ympäristökysymykset toimintaansa ja yhteistoimintaansa sidosryhmien kanssa vapaaehtoisuuden pohjalta. Kyseessä on yrityksen sosiaalisen vastuun käsite. Sertifioitua ympäristöasioiden hallintajärjestelmää ympäristöasioiden hallinto- ja auditointijärjestelmän mukaisesti toteuttaneiden organisaatioiden määrä kasvoi merkittävästi vuosina 2000–2010. Lisäksi EU:n ympäristömerkin käyttölupien määrä kasvoi suuresti vuosina 2000–2010, mutta niihin liittyvien tuotteiden markkinaosuudet pysyivät pieninä.

Ekomerkinän käyttölupien ja sertifioitua ympäristöasioiden hallintajärjestelmää noudattavien organisaatioiden määrä kasvoi

EU:n kestävässä maataloustuotannossa ympäristöystävälliseen viljelyyn sidotun maatalousmaan osuus ja luonnonmukaisen viljelyn osuus viljelyyn käytetystä maatalousmaasta kasvoi suuresti vuoteen 2009 saakka. Lisäksi kotieläinyksikköjen määrä hehtaaria kohti väheni myönteisesti vuosina 2003–2007.

Merkkejä pienimuotoisesta maataloustuotannosta

Sosiaalinen osallisuus

Sosiaalisessa osallisuudessa vuodesta 2000 alkaen näkyvä suuntaus on yleisesti melko rohkaiseva, erityisesti köyhyyden vähentämisessä. Yleisessä köyhyys- ja syrjäytymisriskissä on tapahtunut selvästi myönteistä kehitystä. Tämä näkyy erityisesti vakavan aineellisen puutteen riskissä elävien henkilöiden määrässä ja hyvin alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa elävien henkilöiden määrässä. Selvästi myönteistä kehitystä on tapahtunut myös alhaisen koulutustason omaavien henkilöiden määrän supistumisessa ja miesten ja naisten välisissä palkkaeroissa (sukupuolten välinen palkkakuilu). Lisäksi melko myönteistä kehitystä on tapahtunut tuloköyhyysriskissä, tuloeroissa ja pitkäaikaistyöttömyydessä. Kielteistäkin kehitystä on ollut. Työssäkävien köyhien määrä on kasvanut, osallistuminen elinikäiseen oppimiseen on vähentynyt, joten vuoden 2010 tavoitetta sen osalta ei saavutettu. Lisäksi edistystä on tapahduttava koulunkäynnin keskeyttäneiden ja heikon lukutaidon omaavien oppilaiden määrän vähenemisessä.

Taulukko 5: Arvio sosiaalisessa osallisuudessa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
 Köyhyys- ja syrjäytymisriski (*)	 Köyhyysriski sosiaalisten tulonsiirtojen jälkeen (*)	 Köyhyyden intensiteetti (*)
	 Vakava aineellinen puute (*)	 Tuloerot (*)
	 Hyvin alhaisen työssäkäyntiasteen kotitaloudet (*)	 Työssäkäyvät köyhät (*) Pitkäaikaistyöttömyys
	 Sukupuolten välinen palkkakuilu (**)	 Sukupuolten välinen palkkakuilu (**)
		Koulutus
	 Koulunkäynnin keskeyttäneet (***)	 Aikuiset, joilla on alhainen koulutustaso Elinikäinen oppiminen (***) Oppilaat, joilla on heikko lukutaito

(*) vuodesta 2005 alkaen.

(**) vuodesta 2006 alkaen.

(***) vuodesta 2003 alkaen.

Pääindikaattori

Köyhyys- ja syrjäytymisriskissä elävien henkilöiden määrä väheni noin kahdella miljoonalla vuosina 2008–2009. Tämä johtui pääosin vakavasta aineellisesta puutteesta kärsivien ihmisten määrän vähenemisestä.

Noin 2 miljoonaa ihmistä vähemmän köyhyys- tai syrjäytymisriskin piirissä vuosina 2008–2009

Tuloköyhyys ja elinolot

Köyhyysriskissä elävien henkilöiden osuus sosiaalisten tulonsiirtojen jälkeen on supistunut vain vähän vuodesta 2005, kun taas vakavasta aineellisesta puutteesta kärsivien henkilöiden määrä on vähentynyt olennaisesti, ja tämä myönteinen suuntaus on nähtävillä useimmissa jäsenvaltioissa. Köyhien tuloerot ja niistä johtuva köyhyys (köyhyyden intensiteetti) ovat supistuneet hieman, ja tuloerot ovat pienentyneet marginaalisesti.

Tuloköyhyysriskissä elävien henkilöiden osuus on supistunut hieman. Aineellinen puute väheni.

Työmarkkinoille pääsy

Hyvin alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa elävien henkilöiden määrä supistui vuosina 2005–2009 koko EU:ssa ja useimmissa jäsenvaltioissa. Pitkäaikaistyöttömyyden osuus on vähentynyt hyvin vähän vuodesta 2000, kun taas köyhyysriskissä työllistymisen jälkeenkin elävien henkilöiden osuus (köyhät työssäkäyvät) kasvoi vuosina 2005–2009. Miesten ja naisten palkkaerot supistuivat merkittävästi vuosina 2006–2009. Näin ei kuitenkaan käynyt kaikissa jäsenvaltioissa.

Hieman vähemmän pitkäaikais-työttömyyttä, mutta enemmän työssäkäyviä köyhiä.

Koulutus

Koulunkäynnin keskeyttäneiden määrä supistui EU:ssa, mutta vuoden 2020 tavoitteen saavuttamiseen on vielä matkaa. Vuodesta 2003 on edistytty myös elinikäiseen oppimiseen osallistumisessa, mutta vuoden 2010 tavoitetta ei

Useita myönteisiä suuntauksia, mutta vuoden

saavutettu. Alhaisen koulutustason omaavien aikuisten määrä väheni tasaisesti, ja aiempi heikon lukutaidon omaavien henkilöiden määrän kielteinen kehitys kääntyi päinvastaiseen suuntaan vuonna 2009. Kehitystä ei tosin tapahtunut riittävästi, jotta vuoden 2010 tavoite olisi saavutettu.

2010 tavoitetta elinikäisessä oppimisessa ei saavutettu

Väestönmuutokset

Elinajanodotetta ja hedelmällisyyttä osoittavat väestöindikaattorit ja iäkkäiden tulojen riittävyyttä osoittavat indikaattorit ovat kehittyneet myönteisesti. Vaikka olennaista edistystä tapahtui, vuoden 2020 tavoitetta iäkkäiden työllistymisessä ei kuitenkaan saavutettu. Lisäksi julkisen rahoituksen kestävyyttä osoittavat indikaattorit ovat kehittyneet kielteisesti. Esimerkiksi julkisen velan tasot nousivat keskimäärin EU:ssa 62,3 %:sta vuonna 2008 80 %:iin vuonna 2010, ja eläkkeelle siirtymisen keski-ikä nostamisessa on edistytty vain vähän.

Taulukko 6: Arvio väestörakenteen muutos -teemassa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
	Väestörakenne	
 Iäkkäiden työntekijöiden työllisyysaste	 Elinajanodote 65-vuotiaana (miehet) (*)	 Hedelmällisyysluku (*)
	 Elinajanodote 65-vuotiaana (naiset) (*)	: Muutto : Iäkäs väestö verrattuna työssäkävään väestöön
	Iäkkäiden tulojen riittävyys	
	 Yli 65-vuotiaiden tulotaso verrattuna aiempiin vuosiin (**)	 Yli 65-vuotiaiden köyhyysriski (**)
	Julkisen rahoituksen kestävyys	
	 Julkinen velka	 Eläkeikä (***) : Vanhusten hoitomenot : Ikääntymisen vaikutus julkisiin menoihin

(*) vuodesta 2002 alkaen.

(**) vuodesta 2005 alkaen.

(***) vuodesta 2001 alkaen.

Pääindikaattori

50 %:n tavoitetta iäkkäiden työssä pysymisestä ei saavutettu vuonna 2010. Iäkkäiden osallistuminen työmarkkinoille kasvoi kuitenkin koko jakson ajan, ja tämä vähentää eläkemenojen kysynnän kasvua.

Vaikka vuoden 2010 tavoitetta ei saavutettu, työssä pysyneiden iäkkäiden henkilöiden määrä kasvoi

Väestörakenne

Miesten ja naisten elinajanodote 65-vuotiaana kasvoi vuosina 2002–2008. Väestön uusiutumistaso kasvoi myös hieman mutta pysyi kuitenkin korvausasteen alapuolella. Kun nämä tiedot yhdistetään elinajanodotteen kasvuun, havaitaan, että työssäkävään väestön määrä voi supistua edelleen suhteessa eläkkeelle jääneiden määrään.

Aktiivin väestön ja työssäkävättömän väestön suhde voi laskea edelleen, mistä voi olla seurauksia julkisen rahoituksen kestävyydelle

EU:hun muuttaa enemmän ihmisiä kuin EU:sta lähtee, mutta suhde pieni vuosina 2007–2009. Iäkkään väestön suhde työssäkävään väestöön kasvoi vuosina 2000–2010 23,2 %:sta 25,9 %:iin. Sen uskotaan kasvavan edelleen suhteeseen, jossa 100 työkäistä henkilöä kohti on yli 50 65-vuotiasta tai sitä

---

vanhempaa henkilöä vuoteen 2060 mennessä. Iäkkäiden hoitosuhteen kasvu yhdessä alhaisen eläkeiän kanssa aiheuttaa paineita julkiselle rahoitukselle, joka perustuu valtion takaamien eläkkeiden rahoitustasoon.

Iäkkäiden tulojen riittävyys

65–74 -vuotiaiden eläkkeiden tulotason ja 50–59 -vuotiaiden ansiotulotason välinen suhde pysyi ennallaan 51 %:ssa vuosina 2005–2009. Yli 65-vuotiaiden köyhyysriski supistui vuosina 2000–2009 samoin kuin 1990-luvulla.

Keskimääräinen eläketaso on edelleen riittävä, ja iäkkäiden köyhyysriski pieni

Julkisen rahoituksen kestävyys

Julkisen velan taso laski myönteisesti vuosina 2000–2007 aivan EU:n vertailumerkin 60 %:n alapuolelle vuonna 2007. Vuoden 2007 jälkeen rahoituskriisin vaikutuksesta julkinen velka kasvoi jopa 1990-luvun puolen välin tasoa korkeammille tasoille 80 %:iin vuonna 2010.

Käynnissä oleva talouskriisi aiheuttaa suuria paineita julkisen rahoituksen kestävyydelle

Vaikka iäkkäiden työntekijöiden työllisyysaste kasvoi (ks. pääindikaattori), keskimääräisen eläkeiän kasvuaste on hidastunut, joten Barcelonassa 2002 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa asetettua vuoden 2010 tavoiteastetta ei todennäköisesti saavuteta. Iäkkäiden hoitomenojen osuus BKT:sta kasvoi vuosina 2000–2005, laski vuosina 2005–2007 ja asettui vuonna 2008 myönteisemmälle tasolle, joka oli lähellä vuoden 2000 tasoa.

Väestön ikääntyminen ja sosiaaliturvajärjestelmien rakenne jäsenvaltioissa aiheuttavat paineita julkisen rahoituksen kestävyydelle. Arvioidut muutokset tulojenkorvaussuhteessa ja julkisissa eläkemenoissa osoittavat ikääntymisen mahdollista tulevaa vaikutusta.

Kansanterveys

Kansanterveyden kehitys vuodesta 2000 on ollut yleisesti ottaen myönteistä. Pääindikaattori osoittaa elinajan pidentymistä. Paranemista on nähtävissä kroonisista sairauksista aiheutuneissa kuolemantapauksissa, itsemurhissa, myrkyllisten aineiden tuotannossa, meluhaitoissa ja vakavissa työtapaturmissa. Kaikki eivät kuitenkaan ole hyötäneet parannuksista, ja terveydenhuollossa ja hoitoon pääsyssä on edelleen paljon eriarvoisuutta. Lisäksi on haasteita, jotka liittyvät ympäristötekijöiden terveysvaikutuksiin. Vuodesta 2000 alkaen ihmiset ovat EU:ssa altistuneet entistä enemmän otsonille ja hiukkasille.

Taulukko 7: Arvio kansanterveydessä tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
 Elinajanodote ja terveet elinvuodet (*)	 Kroonisista sairauksista johtuvat kuolemat	 Itsemurhat : Tyydyttämättömät tarpeet terveydenhuollossa
	Terveyttä määrittävät tekijät	
	 Myrkyllisten aineiden tuotanto (**) Meluhaitat (***) Vakavat työtapaturmat	 Ilman hiukkassaasteille altistuminen Ilman otsonisaasteille altistuminen

(*) Tiedot vuodesta 2002 alkaen perustuvat ainoastaan elinajanodotteeseen.

(**) vuodesta 2002 alkaen.

(***) vuodesta 2005 alkaen.

Pääindikaattori

Elinajanodotteen piteneminen osoittaa edistymistä tapahtuneen terveemmän ja pidemmän elinajan hankkimisessa EU:n kansalaisille. Elinajanodote syntessä kasvoi vuosittain naisten kohdalla kolmella kuukaudella ja miesten kohdalla neljällä kuukaudella vuosina 2002–2008. Miehet ovat selvästi saavuttamassa naisia elinajanodotteessa.

Ihmiset elävät EU:ssa pidempään, ja miesten ja naisten välinen ero kapenee

Terveys ja eriarvoisuus terveydessä

Terveysasioissa tapahtunut paraneminen näkyy useissa indikaattoreissa. Kroonisista taudeista, jotka ovat tärkein syy ennaikaisiin kuolemiin EU:ssa, johtuva kuolinaste laski vuosittain 2,0 %:lla vuosina 2000–2008 alle 65-vuotiaiden kohdalla. Mielenterveysasioiden havaittiin myös parantuneen vuosina 2000–2008, ja se näkyi itsemurhalukujen muutoksissa. EU:n itsemurhaluvut pienenivät kaiken kaikkiaan keskimäärin 1,9 %:lla myöhemmässä murrosiässä ja 3,6 %:lla yli 85-vuotiaiden keskuudessa. Poikkeuksen muodostavat keski-ikäiset, joiden itsemurhaluvut ovat kasvaneet vuodesta 2007, mikä liittyy rahoituskriisistä johtuvaan työttömyyteen ja velkaantumiseen.

Harvemmat ihmiset kuolevat kroonisiin tauteihin tai itsemurhan. Rahoituskriisi on kuitenkin vaikuttanut kielteisesti keski-ikäisiin ihmisiin

Niiden henkilöiden osuus, jotka eivät kykene kustantamaan terveydenhoidon tarpeitaan, laski vuosina 2005–2009 kaikissa ikäryhmissä. Niiden köyhimpien osuus, jotka ilmoittivat, etteivät kykene kustantamaan terveydenhoidon tarpeitaan, on kuitenkin edelleen kahdeksan kertaa korkeampi kuin varakkaimmissa tuloryhmissä.

Parannuksista huolimatta terveydenhuollon kustannukset ovat edelleen este köyhimmille kansalaisille

Terveyttä määrittävät tekijät

Myrkyllisten aineiden tuotanto EU:ssa laski keskimäärin 1,8 % vuodessa vuosina 2002–2009. Niiden osuus kaikkien kemiallisten aineiden tuotannosta ei kuitenkaan ole muuttunut, eikä myrkyllisimmistä aineissa ole tapahtunut siirtymistä muiden aineiden tuotantoon.

Vaikka myrkyllisten aineiden tuotanto on vähentynyt, vähemmän myrkyllisiin

Kaupunkiväestön altistuminen hiukkassaasteiden aiheuttamille ilmansaasteille

---

väheni 0,4 % vuodessa, mutta jäi suuresti jälkeen vuoden 2010 tavoitteesta. Otsonille altistuminen kasvoi 2,8 % vuodessa vuosina 2000–2008. Selviä suuntauksia ei kuitenkaan voida erottaa, sillä indikaattorit vaihtelevat vuosittain ja ilmassa esiintyvät päästöt johtuvat usein luontaisista tai puoliluontaisista syistä, kuten metsäpaloista ja äärimmäisistä sääilmiöistä.

*aineisiin ei
kuitenkaan ole
siirrytty*

Liiallisesta melusta kärsivän väestön osuus laski myönteisesti keskimäärin 1,5 % vuodessa vuosina 2005–2009.

*Ilmansaasteille
altistuminen ei
parantunut
kaupungeissa*

Työterveyden ja -turvallisuuden parantamisessa on edistytty EU:ssa. Tämä paraneminen on samansuuntainen tavoitteen kanssa, jonka mukaan vakavien työtapaturmien määrän olisi vähennyttävä 25 % vuosina 2007–2012.

*Harvemmat
ihmiset kärsivät
meluhaitoista, ja
vakavien
työtapaturmien
määrä on laskenut*

Ilmastonmuutos ja energia

Useimmissa ilmastonmuutoksen ja energian indikaattoreissa on edistytty melko hyvin vuodesta 2000, erityisesti vuosikymmenen puolivälissä, ja kielteisiä suuntauksia näkyy vain muutamissa indikaattoreissa. Vaikka siirtyminen vähähiiliseen talouteen näkyy jo joissakin indikaattoreissa, EU:n talous on edelleen energia- ja hiili-intensiivistä, ja useimmat tämän teeman indikaattorit liittyvät tiiviisti talouskasvuun. Tämän vuoksi oli odotettavissa, että talouskriisillä olisi merkittävä vaikutus tässä luvussa käsiteltäviin aiheisiin. Kaiken kaikkiaan suuntausten muutokset vuosina 2008–2009 eivät johtuneet syvällisistä rakennemuutoksista vaan pikemminkin pitkän aikavälin suuntauksissa tapahtuneista väliaikaisista keskeytyksistä.

Kasvihuonekaasupäästöt laskivat 27 jäsenvaltion EU:ssa vuosina 2000–2009, ja vauhti on ollut riittävää, jotta 20 %:n vähentämistavoite saavutettaisiin vuoteen 2020 mennessä. 15 jäsenvaltion EU on myös kulkemassa kohti Kioton pöytäkirjan yhteistavoitetta vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 8 %:lla alle vuoden 1990 tasojen vuosien 2008–2012 sitoutumisjaksona. EU on myös saavuttamassa tavoitetta päästä uusiutuvan energian 20 %:n osuuteen energian kokonaisloppukulutuksessa vuoteen 2020 mennessä.

Myönteistä kehitystä voidaan havaita myös energiankulutuksen kasvihuonekaasuintensiteetissä, uusiutuvan energian käytössä liikenteessä sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannossa. Sitä vastoin 21 %:n osuuden tavoitetta uusiutuvien energialähteiden käytössä sähkön tuotannossa vuoteen 2010 mennessä ei todennäköisesti saavuteta, vaikka tämä osuus kasvoi vuosina 2000–2009. EU:n riippuvuus energian tuonnista⁶ on kasvanut merkittävästi vuodesta 2000, ja noin 54 % energiankulutuksesta katetaan EU:n ulkopuolelta tapahtuvalla tuonnilla. Energian implisiittinen veroaste on laskenut, mikä on ristiriidassa EU:n tavoitteen kanssa, jonka mukaan verorasite halutaan siirtää työn verotuksesta luonnonvarojen käytön verotukseen.

---

⁶ Ydinenergian tuotannossa tarvittava polttoainetta ei ole otettu huomioon energian tuonnissa.

Taulukko 8: Arvio ilmastonmuutoksessa ja energia-alalla tapahtuneista muutoksista (EU-27, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
 Kasvihuone- kaasupäästöt Uusiutuvien energiälähteiden käyttö (*)	: Kasvihuone- kaasupäästöt aloittain Energiariippuvuus	Ilmastonmuutos Energiankulutuksen kasvihuonekaasuintensiteetti : Maapallon keskimääräinen pinalämpötila
		Energia Energian kotimainen kokonaiskulutus Sähkön tuottaminen uusiutuvista energiälähteistä Uusiutuvan energian käyttö liikenteessä* Sähkön ja lämmön yhteistuotanto (**) Energian implisiittinen veroaste

(*) vuodesta 2006 alkaen.

(**) vuodesta 2004 alkaen.

Pääindikaattorit

Vuonna 2009 27 jäsenvaltion EU:n kasvihuonekaasupäästöt jäivät 17,4 % alle vuoden 1990 tasojen. Näin ollen tavoite vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 %:lla vuoteen 2020 mennessä todennäköisesti saavutetaan. Lisäksi 15 jäsenvaltion EU:n kasvihuonekaasupäästöt jäivät vuonna 2009 12,7 % Kioton perusarvojen alapuolelle. Näin ollen 15 jäsenvaltion EU todennäköisesti ylittää yhteisen Kioton sitoumuksensa vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 8 %:lla vuosina 2008–2012.

Koska menetelmiä on muutettu, toisen pääindikaattorin, uusiutuvien energialähteiden käyttö, tiedot ovat käytettävissä vain vuosilta 2006–2008. Jos tämän lyhyen ajanjakson muutosvauhti säilyy, EU todennäköisesti saavuttaa tavoitteen nostaa uusiutuvien energialähteiden osuus 20 %:iin energian kokonaisloppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä.

27 jäsenvaltion EU on saavuttamassa kasvihuonekaasupäästöjä koskevan tavoitteen vuoteen 2020 mennessä, ja 15 jäsenvaltion EU todennäköisesti täyttää Kioton sitoumuksensa EU on saavuttamassa uusiutuvien energialähteiden käytön tavoitteen energiankulutuksessa

Ilmastonmuutos

Muutamia suuria poikkeuksia lukuun ottamatta 27 jäsenvaltion EU:n kunkin tärkeimmän energialähdeluokan aiheuttamat kokonaiskasvihuonekaasupäästöjen osuudet (joissa ei oteta huomioon kansainvälistä lento- ja laivaliikennettä ja maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta) muuttuivat vain vähän vuosina 1990–2009. Tärkeimmät muutokset koskivat päästöjen vähenemistä teollisuudessa ja rakennusalaalla (14,8 %:sta 11,5 %:iin) ja teollisuusprosesseissa (8,3 %:sta 7 %:iin) ja merkittävimpänä seikkana liikenteen päästöjen lisääntymistä 13,8 %:sta 20,2 %:iin. Päästöjen osuudet muissa luokissa muuttuivat vain vähän.

Päästöosuudet teollisuudessa, rakennusalaalla ja teollisissa prosesseissa laskivat, mutta liikenteen aiheuttamien päästöjen osuus kasvoi

Energiankulutuksen kasvihuonekaasuintensiteetti laski hieman vuosina 2000–2009, tosin hitaammin kuin 1990-luvulla. Laskun syynä oli pääasiallisesti vähähiilisten polttoaineiden käyttö.

2001–2010 oli lämpimin koskaan tilastoitu vuosikymmen

Vuosina 2001–2010 maapallon pinnan keskilämpötila oli 0,46 °C vuosien 1961–1990 keskiarvoa korkeampi, minkä vuoksi kyseinen vuosikymmen oli lämpimin

---

koskaan tilastoitu jakso. Suuntaus on ollut sama eli 2000-luku on 1990-lukua lämpimämpi. 1990-luku taas oli lämpimämpi kuin 1980-luku ja sitä edeltäneet vuosikymmenet.

Energia

EU:n riippuvuus tuontienergiasta pysyi 1990-luvulla melko vakaana, noin 45 %:ssa. Vuosina 2000–2009 energiariippuvuus kasvoi kuitenkin jyrkästi, 53,9 %:iin vuonna 2009.

EU tuo yli puolet energiastaan

Energiankysyntä on laskenut hieman EU:ssa. Se nousi tasaisesti 2000-luvun alussa, mutta laski vuosina 2006–2009. Kiinteiden polttoaineiden kulutuksen lasku on korvattu yleensä maakaasun ja jossain määrin myös uusiutuvien energialähteiden käytöllä.

Energiankysyntä on vähentynyt hieman EU:ssa vuodesta 2000

Uusiutuvien energialähteiden osuus EU:n sähköntuotannossa lisääntyi 13,8 %:sta vuonna 2000 16,7 %:iin vuonna 2008. Kasvusta huolimatta EU ei todennäköisesti saavuta vuodelle 2010 asetettua 21 %:n tavoitetta. Sitä vastoin uusiutuvien energialähteiden käyttö liikenteessä kasvoi nopeasti vuosina 2006–2008 3,5 %:iin liikenteen polttoaineista. Jos nykyinen kasvuvauhti pysyy, EU saavuttaa vuodelle 2010 asetetun 5,75 %:n tavoitteen. Koska tiedot kuitenkin kattavat vain kolme vuotta, asiaan on suhtauduttava varauksella.

EU ei todennäköisesti saavuta uusiutuvien energialähteiden käytön tavoitettaan sähköntuotannossa, mutta on saavuttamassa uusiutuvien energialähteiden käytön tavoitteen liikenteessä

Sähkön ja lämmön yhteistuotanto on teknologiaa, jossa hyötylämmön tuotanto yhdistetään sähköntuotantoon. Sen suhteen kehitys on ollut tasaista mutta melko hidasta. Tämän tuotannon osuus oli 11,4 % sähkön kokonaistuotannosta vuonna 2009.

Energian implisiittinen veroaste laski EU:ssa vuosina 2000–2009. Todellisen verorasitteen supistuminen on epäjohdomukainen EU:n tavoitteeseen nähden, kun pyritään siirtymään työn verotuksesta luonnonvarojen ja energiankulutuksen verotukseen poliittisena keinona edistää ympäristötavoitteiden saavuttamista ja parantaa työllisyyttä.

Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa on edistytty hieman

Työn verotuksesta ei ole siirrytty energian verotukseen

Kestävä liikenne

Vuodesta 2000 alkaen kestävässä liikenteessä tapahtuneet muutokset eivät kokonaisuudessaan ole kovin myönteisiä, vaikka joitakin myönteisiä suuntauksia on havaittavissa. Tässä raportissa esitettävä kuva ei ole yhtä synkkä kuin aiemmissa raporteissa, mikä johtuu suuresti talouskriisin tasoittavasta vaikutuksesta. Kriisin vuoksi kysyntä on supistunut liikenteessä ja sen kielteiset vaikutukset näin ollen vähentyneet.

Energiankulutuksen ja kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen vuosina 2007 ja 2008 johtuu enemmän talouskriisistä kuin pitkän aikavälin vakaasta suuntauksesta kohti näiden kahden tekijän absoluuttista irtikytkentää toisistaan. Vaikka liikenteen ja sen energiankulutuksen irtikytkemisessä talouskehityksestä on edistytty jossain määrin, irtikytkentä kaiken kaikkiaan on ollut vähäistä. Lisäksi tavaraliikenteessä tai matkustajaliikenteessä ei ole siirrytty vähäisempiä ympäristövaikutuksia aiheuttaviin liikennemuotoihin. Uusien autojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet olennaisesti. Myös kuolemaan johtaneet maantieliikenneonnettomuudet ovat vähentyneet. Typpioksidi- ja hiukkaspäästöjen väheneminen on jopa kiihtynyt vuodesta 2000.

Taulukko 9: Arvio kestävässä liikenteessä tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
 Liikenteen energiankulutus suhteessa BKT:een	 Tavaraliikenteen liikennemuotojakauma	Liikenne ja liikkuvuus Tavaraliikenteen määrä suhteessa BKT:hen (*) Matkustajaliikenteen määrä suhteessa BKT:hen Investoinnit liikenteen infrastruktuuriin : Matkustajaliikenteen hinnat
	 Matkustajaliikenteen liikennemuotojakauma	Liikenteen vaikutukset Uusien henkilöautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt kilometriltä (***) Liikenteen otsonin esiasteiden päästöt Liikenteen hiukkaspäästöt
	 Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt	
	 Maantieliikenteessä menehtyneiden määrä (***)	

(*) vuodesta 2004 alkaen.

(**) vuodesta 2001 alkaen.

(***) vuodesta 2007 alkaen.

Pääindikaattori

Liikenteen energiankulutus on kasvanut taloutta hitaammin vuodesta 2000, joten energiankulutuksen ja BKT:n suhde supistui hieman vuosina 2000–2009, mikä osoittaa vähäistä talouskehityksen irtikytkentää liikenteen energiankulutuksesta. Näiden kahden välinen yhteys näkyy kuitenkin edelleen, kun energiankulutus väheni talouden taantuessa vuonna 2008.

Liikenteen energiankulutus on kasvanut hieman hitaammin kuin BKT

Liikenne ja liikkuvuus

Vuosina 2000–2009 maantieliikenteen osuus sisämaan tavaraliikenteessä kasvoi EU:ssa 77,5 %:iin, samalla kun rautatie- ja sisävesiliikenne väheni hieman. Näihin muutoksiin liittyi liikennesuoritteiden kasvu (tonnikilometreissä) vuosina 2000–2007. Tavaraliikenteen suorite alkoi laskea vasta vuonna 2008 samansuuntaisesti talouskriisistä johtuneen alhaisemman talouskasvun kanssa. Tavaraliikenne väheni vuonna 2009, mikä johti talouskasvun ja tavaraliikenteen absoluuttiseen irtikytkentään vuosina 2000–2009.

Maantieliikenteen osuus kasvoi tavaraliikenteessä

Tavaraliikenteen ja talouden absoluuttinen irtikytkentä toisistaan

Matkustajaliikenteen liikennemuotojen osuudet pysyivät melko vakaina vuosina 2000–2008, vaikka henkilöauto- ja rautatieliikenne kasvoi hieman (ensin mainitun osuus oli 83,3 % ja viimeksi mainitun 7,3 % vuonna 2008) ja aiheutti linja-autojen osuuden vähäisen supistumisen. Matkustajaliikenteen määrät EU:ssa noudattivat samaa kehitystä kuin tavaraliikenteen määrät, vaikka 0,4 %:n supistuminen vuonna 2008 oli vähäisempi kuin tavaraliikenteessä tapahtunut 1,4 %:n väheneminen. Koska matkustajaliikenteen määrät kasvoivat hitaammin kuin BKT kyseisenä aikana, matkustajaliikenteen määrät irtikytkyivät jossain määrin BKT:sta.

Matkustajaliikenteen ja BKT:n suhteellinen irtikytkentä toisistaan

Vaikka maantie- ja lentoasemainfrastruktuureihin tehdyt investoinnit vähenivät 66 %:sta vuonna 2000 59 %:iin vuonna 2003, ne kasvoivat 68 %:iin vuonna 2009. Käänteinen kehitys oli havaittavissa rautateihin, sisävesiliikenteeseen ja

Maanteiden osuus infrastruktuureihin

satamiin tehdyissä investoinneissa, jotka supistuivat 34 %:sta 32 %:iin samana ajanjaksona.

tehdystä investoinneista on edelleen suurin

Matkustajaliikenteen hinnat maantie-, rautatie- ja lentoliikenteessä kasvoivat suuresti vuosina 2000–2010, tosin eritasoisina. Korkein vuotuinen hinnannousu tapahtui maantieliikenteessä (toisin sanoen linja-autoliikenteessä) eli keskimäärin 4,2 %. Seuraavina tulivat rautatieliikenne (4,0 %) ja lentoliikenne (2,8 %). Yksityisajoneuvojen liikkumisen kustannukset ja ajoneuvojen hankintakustannukset kasvoivat keskimäärin ensin mainitun osalta 3,5 % ja viimeksi mainitun osalta 0,6 % vuosina 2000–2010. Suhteellisesti mitattuna yksityisajoneuvojen maantieliikenteen ja ilmailun hinnat nousivat vähemmän. Viimeksi mainitun liikennemuodon energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt kasvoivat nopeimmin.

Maantie- ja rautatieliikenteen hinnat nousivat lentoliikenteen hintoja nopeammin

Liikenteen vaikutukset

Vuosina 2000–2009 liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen lisääntyminen EU:ssa hidastui vuosina 1990–2000. Talouskriisin aikana vähentyneen liikenteen kysynnän vuoksi liikenteen kasvihuonekaasupäästöt supistuivat olennaisesti vuonna 2008 (-1.7 %) ja vuonna 2009 (-2.8 %).

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen kasvu hidastui

Maantieliikenne hallitsee liikenteen kokonaiskasvihuonekaasupäästöjä, ja uusien henkilöautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt ovat ratkaisevassa asemassa liikenteen kokonaiskasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Edistystä on havaittavissa, ja EU:ssa tapahtui keskimääräinen vuotuinen 4,2 %:n vähennys vuosina 2007–2009, kun uusien henkilöautojen hiilidioksidipäästöt olivat keskimäärin 145,7 grammaa kilometriltä vuonna 2009. Nykyinen vähenemisvauhti näyttäisi riittävältä, jotta vuoteen 2015 mennessä saavutettaisiin hiilidioksidipäästöissä 130 gramman tavoite kilometriltä.

Uusien henkilöautojen keskimääräisten hiilidioksidipäästöjen vähenemisessä edistytään

Vastapainona kasvihuonekaasupäästöjen lisääntymiselle, haitallisten ilmansaasteiden, kuten typpioksidien ja hiukkasten päästöt ovat vähentyneet tasaisesti vuodesta 1990, sillä päästöstandardeja on tiukennettu. Typpioksidien⁷ ja pienhiukkasten⁸ nykyiset päästötasot ovat yli 30 % alhaisemmat kuin 1990-luvulla. Vuoden 2008 lukuja tarkasteltaessa havaitaan, että talouskriisistä johtunut liikennemäärien pieneneminen on vauhdittanut entisestään tätä prosessia.

Ilmansaasteiden tasainen väheneminen kiihtyi vuonna 2008

Toimenpiteet kuolemaan johtavien maantieliikenneonnettomuuksien vähentämiseksi EU:ssa ovat johtaneet siihen, että liikenteessä menehtyneiden henkilöiden määrä on supistunut yli puolella vuodesta 1991. Erityisesti vuosina 2007–2009 on edistytty suuresti, mikä liittyy talouskriisistä johtuneeseen taloudelliseen epävarmuuteen. Tavoitteesta vähentää kuolemaan johtavien onnettomuuksien määrä puolella vuosina 2001–2010 ollaan kuitenkin suuresti jäljessä.

Maantieliikenteestä johtuva kuolleisuus pienenee edelleen

Luonnonvarat

Luonnonvaroissa on vuodesta 2000 alkaen tapahtunut myönteistä ja kielteistä kehitystä. Suojelualueissa ja vedenlaadussa on edistytty kaiken aikaa, ja metsien hakkuu on pysynyt kestäväenä. Tavallisimpien lintujen runsaus ja monipuolisuus on vakiintunut, tosin paljon heikommalle tasolle kuin vuonna 1990 ja sitä edeltävinä vuosikymmeninä. Meren kalakannat ovat edelleen uhattuina, ja rakennetut maa-alat kasvavat osittain luonnontilassa olevien maiden kustannuksella.

⁷ Typen oksidit, typpioksidit (NO) ja typpidioksidit (NO₂), ovat ihmisten terveydelle ja ympäristölle haitallisia happokaasuja.

⁸ Pienhiukkaset, joiden aerodynaaminen halkaisija on keskimäärin 2,5 mikrometriä. Niihin yhdistetään ihmisten hengitystiesairaudet.

Taulukko 10: Arvio luonnonvaroissa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
	Luonnon monimuotoisuus	
 Tavallisimpien lintujen runsaus (*)	 Suojelualueet (**)	
	Sisävesivarat	
	: Vedenotto	 Jokiveden laatu (***)
	Meren ekosysteemi	
		: Kalastuskapasiteetti
 Kalakantojen säilyttäminen	 Rakennetun maan lisääntyminen (****)	 Maankäyttö Metsien kasvu ja hakkuu

(*) EU:n keskiarvo perustuu 19 jäsenvaltion tietoihin.

(**) 25 jäsenvaltion EU, vuodesta 2006 alkaen.

(***) Keskiarvo perustuu 19 Euroopan maan tietoihin.

(****) EU:n keskiarvo perustuu 23 jäsenvaltion tietoihin.

Pääindikaattorit

EU:n kaikkien tavallisimpien lintujen runsauden indeksi alkoi vakiintua vuonna 2000 aiempien vuosien jyrkkien pudotusten jälkeen. Elpyminen on ollut erityisen ilmeistä yleisten luontotyyppien ja puulajien kohdalla. Toisaalta yleisten peltolintujen kannat supistuvat edelleen.

Turvalliset biologiset rajat ylittävien kalansaaliiden kokonaismäärä ylsi lähes 24 %:iin vuonna 2009. Nykyään lähes kaikkien luokkien kalansaaliit ylittävät laajalti kestävä hyödyntämisen asteen.

Tavallisten lintujen kannat elpyvät, mutta tasot jäävät aiempia vuosikymmeniä heikommiksi. Kalansaaliit ylittävät edelleen turvalliset biologiset rajat.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnonsuojelualueiksi nimettyjen alueiden määrä vuonna 2010 oli 25 jäsenvaltion EU:ssa 89 % siitä, minkä katsotaan turvaavan luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi riittävän elinympäristön. Toteuttamistason erot vanhojen jäsenvaltioiden ja viimeksi unioniin liittyneiden jäsenvaltioiden välillä kapenevat, ja kaikkien 27 jäsenvaltion keskiarvo vuonna 2010 oli 98 %. Vaikka toteuttamista ollaan saattamassa päätökseen suojelualueiden kattamassa alassa, nimettyjen alueiden hoidossa ja alueiden välisissä liitoksissa on vielä edistyttävä.

Suojelualueita alkaa olla riittävästi.

Sisävesivarat

Pintavedenotto on vakiintunut useimmissa maissa, joista tiedot on saatu. Pohjavedenotto on joissakin maissa edelleen korkealla ja jopa kestävämmällä tasolla. Maiden välinen suuri vaihtelu voi johtua maantieteellisistä ja ilmastollisista ominaisuuksista ja tiettyjen talouden alojen, kuten matkailun ja maatalouden, suhteellisesta merkityksestä joillakin Euroopan alueilla.

Jokien vesivarojen laatu paranee ja vedenotto on vakiintunut.

Biologisesti hajoavien orgaanisten aineiden ja muiden ravinnesaasteiden pitoisuudet jokivesissä vähenivät vuosina 2000–2008 Euroopassa kokonaisuutena tarkastellen⁹, mikä osoitti sisävesien laadun selvää paranemista. Yhdyskuntajätevesidirektiivi ja vesipuidedirektiivi ovat tämän myönteisen suuntauksen pääasialliset vauhdittajat.

⁹ Indikaattori on yleiseurooppalainen, ja siihen sisältyvät sekä EU:n jäsenvaltiot että muut Euroopan maat.

Meren ekosysteemi

EU:n 15 jäsenvaltion kalastuslaivastoa, mitattuna alusten kokonaisuuslaivastolla, on vähennetty kaiken aikaa, ja tarkoituksena on, että kalastuskapasiteetti saadaan vastaamaan kalakantoja. Tekniikka on kuitenkin samanaikaisesti kehittynyt niin, ettei kokonaiskalastuskapasiteetti ole supistunut.

Vaikka kalastuslaivasto on pienentynyt, kalastuskapasiteetti ei ole supistunut

Maankäyttö

Rakennetut maa-alat valtasivat edelleen vuosina 2000–2006 tilaa viljelymailta ja osittain luonnontilassa olevilta mailta. Eniten maata valtasivat kaivokset, kaatopaikat ja rakennustyömaat, joiden jäljessä tulivat liikenneverkot. Ekosysteemien pirstoutuminen yhdessä edellä mainittujen lineaaristen rakenteiden kanssa muodostavat suurimman luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvan paineen.

Luonnonvaraisille maille rakentaminen jatkuu

Metsien hakkuu lisääntyi hieman vuosina 2000–2010 ja metsien kasvu puolestaan väheni merkittävästi. Tämä aiheutti huomattavan lisääntymisen metsien käyttöasteessa (metsien hakkuun ja kasvun välinen suhde). Metsien hakkuu pysyy kuitenkin kestäväällä tasolla.

Metsien hakkuu pysyi kestäväällä tasolla

Globaali kumppanuus

Indikaattoreita tarkasteltaessa globaalista kumppanuudesta saadaan melko myönteinen yleiskuva. Useimmat indikaattorit ovat osoittaneet myönteistä kehitystä vuodesta 2000 alkaen, erityisesti kauppavirroissa, kestäväen kehityksen rahoituksessa ja luonnonvarojen hallinnassa. Kehitysmaille suunnattuun julkiseen kehitysapuun käytettyä bruttokansantuotteen osuutta mittaavan pääindikaattorin mukaan EU ei kuitenkaan ole saavuttanut asetettua tavoitetta. Lisäksi monet indikaattorit kehittivät kielteisesti vuosina 2007–2009 globaalien talouskriisien rinnalla.

Taulukko 11: Arvio globaalissa kumppanuudessa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
	Kaupankäynnin globalisoituminen	
	 Tuonti kehitysmaista	 Vähiten kehittyneiden maiden tuonnin osuus Tuki EU:n maataloudelle
	Kestäväen kehityksen rahoitus	
 Virallinen kehitysyhteistyö	 Kehitysmaille suunnattu rahoitus (*)	 Suorien ulkomaisten investointien osuus matalan tulotason maissa (**) Matalan tulotason maille suunnatun virallisen kehitysavun osuus (*) Sitomattoman kehitysavun osuus (*) Sosiaalisen infrastruktuurin ja palvelujen tukeminen (*) : Velkahelpotuksen tukeminen
	Globaali resurssien hallinta	
	: Hiilidioksidipäästöt asukasta kohti	 Vesihuollon ja sanitaation tukeminen *)

(*) 15 jäsenvaltion EU.

(**) EU:n kehitysapukomitean jäsenet.

Pääindikaattori

Kehitysmaille suunnattuun viralliseen kehitysyhteistyöhön käytetyn bruttokansantulon (BKTL) osuus kasvoi vain vähän vuosina 2005–2010. Näin ollen EU ei saavuttanut 0,5 %:n välitavoitettaan vuonna 2010. Se ei myöskään ole saavuttamassa tavoitetta suunnata 0,7 % BKTL:sta viralliseen kehitysyhteistyöhön vuoteen 2015 mennessä.

EU ei ole saavuttanut kehitysyhteistyön tavoitettaan, joka koskee 0,56 %:n osuutta BKTL:sta vuonna 2010

Kaupankäynnin globalisoituminen

Kehitysmaista lähtöisin olevan tuonnin osuus EU:n kokonaistuonnista kasvoi vuosina 2000–2010. Tämä suuntaus keskeytyi vuonna 2009 talouskriisin vuoksi. Tuonti vähiten kehittyneistä maista vastasi EU:n tavoitetta lisätä näiden maiden osuutta, mutta jäi yleisesti ottaen alhaiseksi. Maailman kauppajärjestön (WTO) kaupankäyntiä vääristäviksi määrittelemät EU:n maataloustuet supistuivat enemmän kuin kahdella kolmanneksella vuosina 2000–2007.

Tuonti kehitysmaista kasvoi

Kestävän kehityksen rahoitus

15 jäsenvaltion EU kohdisti vuonna 2009 enemmän varoja kehitysmaille kuin vuonna 2000, mikä noudatti avunantajien keskuudessa vallinnutta yleistä suuntausta. Matalan tulotason maiden osuuksien lisääminen suorissa ulkomaisissa investoinneissa ja kehitysavussa onnistui jossain määrin. Maailmanlaajuinen talouskriisi johti kuitenkin virtojen ehtymiseen vuosina 2007–2008. Useimmissa indikaattoreissa ei ollut saavutettu vuonna 2009 vuoden 2007 tasoa. Velkahelpotuksiin suunnattiin vuonna 2009 vähemmän kehitysapua kuin vuonna 2000.

EU-15 jäsenvaltion EU:n kehityksen rahoittaminen kasvoi yleensä, mutta talouskriisillä oli kielteisiä vaikutuksia

Globaali luonnonvarojen hallinta

Globaalin luonnonvarojen hallinnan indikaattorit osoittivat myönteistä suuntausta. EU:n ja kehitysmaiden erot hiilidioksidipäästöissä asukasta kohti kapenivat, mutta ovat edelleen merkittävät. Lähentyminen johtui kehitysmaiden hiilidioksidipäästöjen kasvusta ja EU:n päästöjen alenemisesta. Vesihuoltoon ja sanitaatioon suunnattu apu kasvoi merkittävästi vuosina 2000–2009.

EU:n ja kehitysmaiden erot hiilidioksidipäästöissä kapenevat

Hyvä hallinto

Hyvässä hallinnossa vuodesta 2000 havaitut suuntaukset vaihtelevat. Myönteisiä suuntauksia on ollut rikkomustapauksissa sekä sähköisten viranomaispalvelujen saatavuudessa ja käytössä. Lisäksi tavoite on ylitetty EU:n säännösten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kielteisiä suuntauksia on voitu havaita kuitenkin kansallisten parlamenttivaalien äänestysaktiivisuudessa, joka laskee yleisesti. Lisäksi ympäristöverojen suhde työn verotukseen on pienentynyt, joten ympäristöverojen osuutta kokonaisverotuksessa ei ole onnistuttu kasvattamaan.

Taulukko 12: Arvio hyvässä hallinnossa tapahtuneista muutoksista (27 jäsenvaltion EU, vuodesta 2000 alkaen)

Taso 1	Taso 2	Taso 3
	Politiikan yhteneväisyys ja tehokkuus	
	 Rikkomustapaukset (*)	: Kansalaisten luottamus EU:n toimielimiin EU:n säännösten saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä (*)
	Avoimuus ja osallistuminen	
	 Äänestysaktiivisuus	 Sähköisten viranomaispalvelujen saatavuus (*) Sähköisten viranomaispalvelujen käyttö (**)
	Taloudelliset ohjaukset	
	 Ympäristöverot verrattuna työn verotukseen	

(*) vuodesta 2007 alkaen.

(**) vuodesta 2005 alkaen.

Politiikan yhteneväisyys ja tehokkuus

Vuonna 2009 puolet EU:n kansalaisista sanoi luottavansa Euroopan parlamenttiin, mikä teki parlamentista eniten luottamusta herättävän EU:n toimielimen. Harvemmat kansalaiset kertoivat luottavansa Euroopan komissioon ja EU:n neuvostoon.

Euroopan parlamentti on EU:n toimielimistä eniten luottamusta herättävä

Vuosina 2007–2009 uusien rikkomustapausten määrä laski EU:ssa huomattavasti 212:sta 142:een. Tämä johtui lähinnä kahdella politiikan alalla tapahtuneista vähennyksistä: sisämarkkinoilla ja oikeus- ja sisäasioissa. Eri politiikan alojen välillä oli kuitenkin eroja.

Uudet rikkomustapaukset vähenivät, ja tavoite ylitettiin EU:n säännösten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä

Eurooppa-neuvosto asetti vuonna 2001 tavoitteen, jonka mukaan 98,5 % EU:n säännöstöstä saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Vaikka vuonna 2009 kokonaisuus ylsi hieman yli 98,5 %:n tavoitteen, monilla politiikan sektoreilla tämän velvoitteen täyttäminen jäi alhaiseksi.

Avoimuus ja osallistuminen

Äänestysaktiivisuus kansallisissa parlamenttivaaleissa väheni hieman EU:ssa kokonaisuutena vuosina 2000–2010. Kansallisiin vaaleihin on yleensä osallistuttu aktiivisemmin kuin Euroopan parlamentin vaaleihin.

Äänestysaktiivisuus on vähentynyt hieman kansallisissa parlamenttivaaleissa

Peruspalveluihin liittyvien sähköisten viranomaispalvelujen saatavuus EU:ssa on laajaa. Se on kasvanut tasaisesti vuodesta 2002, ja yksittäiset kansalaiset käyttivät enemmän sähköisiä viranomaispalveluja vuosina 2005–2010. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin huomattavia eroja.

Sähköisten viranomaispalvelujen saatavuus ja käyttö ovat lisääntyneet

Taloudelliset ohjaukset

Verotus siirtyi EU:ssa ympäristöveroista työn verotukseen vuosina 2000–2009. Suuntaus on ristiriidassa EU:n tavoitteen kanssa, jonka mukaan verotus halutaan

Ympäristöverojen ja työn verotuksen

---

siirtää työn verotuksesta luonnonvarojen käytön ja energiankulutuksen ja/tai saastuttamisen verotukseen. *suhde on
pienentynyt*